

October 1862, hvilke Vanffeligheder jeg mener nu ere sjernebe, navnlig ved § 4 i Lovforslaget, som det nu foreligger. Idet jeg altsaa erklærer, at jeg vil stemme for dette Forslag, saaledes som det nu foreligger, vil jeg blot forvare mig imod, at ikke deraf skulde kunne udledes, at jeg i nogen Henseende opgiver det principielle Standpunkt, som jeg tidligere har udviklet, at jeg indtog i Valgmenighedsagen. Med Hensyn til det Endringsforslag, der er stillet, maa jeg bestemt erklære, at jeg vil stemme derimod. Jeg antager nemlig ikke, at disse Ord: „hvor dertil viser sig Trang“ just ere uden Betydning, idet det nemlig forekommer mig, at de paa en efter min Anskuelse meget passende Maade betegne baade, hvad der overhovedet har foranlediget denne Sag i det Hele taget, og tillige, hvorledes denne Lov rettest vilde være at betragte, nemlig som en Nødhjælp i enkelte Tilfælde. Jeg skal altsaa stemme for Lovforslaget, men imod Endringsforslaget.

Rühnel: Ganske vist maa jeg ligesom tidligere ærebe Talere — naturligviis med Undtagelse af det ærebe Medlem for Færøerne (Lunddahl) — udtale min Beklagelse over de Forandringer, som ere foregaaede med det foreliggende Lovforslag, siden det forlod dette Thing. Ogsaa jeg maa erkjende, at disse efter min Mening uheldige Forandringer vilde gjøre Looven meget mindre anvendelig og dens Frugter mere tarvelige, end jeg havde troet og lovet mig af dette første Skridt ind paa den kirkelige Reforms Vej, men paa den anden Side er der dog — hvad man saa end med Rette kunde indvende imod Lovforslaget — derved gjort et, om end kun lille, Skridt fremad, og det er det første Skridt, der koster, det er altid Begyndelsen, der er vanskelig at faae gjort, og det er mit Haab, at naar den er fæet — saaledes som jeg troer, at den her er fæet — saa vil Sandheden altid lettere og lettere bane sig Veien. Selv om vi ikke nu faae Andet, end hvad dette Lovforslag byder os, saa er der

dog, troer jeg, allerede derved skudt Breche i den gamle Steenbygning; der er givet det første. Stød henimod en ny Tingenes Ordning paa det kirkelige Omraade, som lover Tilfredsstillelse af den religiøse Trang, som nu allevele findes paa mange Steder, og som upaatviveligt mere og mere vil vøge og komme tilsynne, saalænge den gamle Tilstand vedvarer. Ja, det er — jeg gjentager det — et noget suurt Væble, man her byder os at bide i, men jeg kan dog ikke ansee det for at være heelt igjennem saa suurt, som nogle af tidligere Talere syntes at være tilbøjelige til at ansee det for. For at bevise dette, skal jeg ikke blot henholde mig til, hvad der er udtalt af den ærebe Ordfører, men jeg skal tillade mig at henlede Opmærksomheden paa — hvad jeg tillægger en overordentlig stor Betydning, — at naar Alt kommer til Alt, har dog Folkethingets Anskuelse seivet i to meget vigtige Principer. Er det end lykkes det andet Thing at faae denne Lovs locale Virkning i høi Grad reduceret, saa er det dog lykkes Folkethinget at faae to Principer, baade et politisk og et kirkeligt Princip, anerkjendte, og det bebuder os, som kæmpe for en fri og folkelig Udvikling af de kirkelige Forhold, at vi dog tilsidst, og det maaskee i en nær Fremtid, vilde gaae af med Seiren. Hvad er det, der er stridt om? Hvad er det for en Sætning, som vore Modstandere saa ivrigt ere traadte i Stranken for, og som de med alle Slags agitatoriske Midler i Skrift og Tale, ved Adresser og storartede Udtalelser og Protester har søgt at faae anerkjendt? Det er den Sætning, at Folketirken, og da ogsaa dens udvortes Organisation, skulde være et noli me tangere for Rigsdagen. Jeg skal ikke her atter indlade mig paa at modbevise disse Paastande, men jeg siger, at ved dette Lovforslag er der sat det Dom i denne Sag, og der er ingen anden og ingen høiere Dommer i denne Sag end Rigsdagen selv. Denne Dom er inappellabel, og Dommen lyder derhen, at Rigsdagen har hævdet og fremdeles vil hævde sin kirkelovgivende Magt. Vel veed jeg nok,